

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

1)

**ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ
В СИСТЕМІ
ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ**

**МАТЕРІАЛИ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
Київ, 17 січня 2014 року**

УДК 35.075.31 (477)

*Рекомендовано до друку та розміщення на веб-сайті
Вченою радою Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
(протокол № 4 від 02.12.13)*

**Інститут Президента України в системі державної влади
України: матеріали наукової конференції. – К. : Видавничо-
поліграфічний центр "Київський університет", 2014. – 472 с.**

Редакційна колегія: акад. НАН України, д-р філос. наук, проф., ректор Київського національного університету імені Тараса Шевченка **Л.В.Губерський**, д-р філос. наук, проф., член-кор. НАПН України, перший заступник Міністра освіти і науки України **Є.М.Суліма**, заступник Міністра культури України **В.С.Балюрко**, д-р геол. наук, проф. **С.А.Вишва**, чл.-кор. НАН України, д-р екон. наук, проф. **В.Д.Базилевич**, член-кор. НАН України, д-р іст. наук, проф. **Г.В.Боряк**, д-р юрид. наук, проф. **І.С.Гриценко**, д-р іст. наук, проф. **Г.В.Касьянов**, акад. НАН України, д-р філос. наук, проф. **А.Є.Конверський**, д-р політ. наук, проф. **В.В.Копійка**, помічник Першого Президента України **О.О.Максимова**, директор департаменту організаційно-аналітичного забезпечення і взаємодії із засобами масової інформації та громадськими об'єднаннями Міністерства науки та освіти України **А.В.Марченко**, директор департаменту наукової діяльності та ліцензування Міністерства науки та освіти України **О.В.Якименко**, д-р екон. наук, проф. **А.І.Ігнатюк**

Представлені у матеріалах науково-практичної конференції тези учасників подані в авторській редакції та відображають власну наукову позицію авторів.

Автори тез несуть повну відповідальність за точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, наукової термінології, імен власних, джерел посилання.

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2014

Нікітін Ю.В., Нікітіна І.В. <i>Інститут Президента в системі внутрішньої безпеки України</i>	427
Орлов Ю.В. <i>Дійсні та уявні прогалени відповідальності за порушення виборчого законодавства</i>	432
Перетокін А.Г. <i>П'ять великих завдань Леоніда Кравчука є актуальними для інституту Президента й сьогодні</i>	436
Пухтинський М.О. <i>Роль інституту президентства у становленні місцевого самоврядування в Україні</i>	440
Романцов В.М. <i>Інститут Президента в новітній історії України</i>	444
Рудик П.А. <i>Про місце і роль Президента України в системі органів державної влади в контексті зміни президентсько-парламентської форми державного правління 2006 року</i>	449
Сергієнко С.Ю. <i>Історичні витоки сучасного Інституту Президента та формування конституційного устрою України</i>	453
Слінченко Л.В. <i>Конституційні повноваження Президента України у сфері законодавчої влади</i>	456
Ухач В.З. <i>Становлення та генезис інституту президентства в Україні: історико-правові аспекти</i>	460
Шаповал В.Д. <i>Місце та роль Президента України в конституційній системі органів державної влади</i>	464
Щербанюк О.В. <i>Президент України як символ держави та єдності народу</i>	467

Ю.В. Нікітін, д-р юрид. наук, доцент,
ВНЗ "Національна академія управління"
І.В. Нікітіна, канд. психол. наук, доцент,
Національний університет харчових технологій

ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТА В СИСТЕМІ ВНУТРІШНЬОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Внутрішня безпека України, яка пов'язана із життєдіяльністю та безпекою людини, суспільства, держави значною мірою залежить від інституту Президента України, який ґрунтується на взаємоузгоджених та системних заходах державних інсти-

туцій, громадських об'єднань і громадян реалізує їх через державний механізм.

Згідно з Конституцією України та законом "Про основи національної безпеки України" Президент України є главою держави і виступає від її імені. Він є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, безпеки, прав і свобод людини і громадянина. Президент України, реалізуючи свої повноваження, забезпечує державну незалежність, національну безпеку і правонаступництво держави, визначає засади внутрішньої та зовнішньої політики держави [1; 2]. Як голова забезпечення національної і внутрішньої безпеки держави Президент формує Раду національної безпеки і оборони України (РНБО). Важливим повноваженням РНБО є координація і контроль за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки. Прийняті рішення вводяться в дію на підставі указу Президента України. Виконання їх є обов'язковим для всіх органів і структур виконавчої влади. Члени Ради національної безпеки і оборони України координують та контролюють виконання цих рішень у межах своїх повноважень. Це є об'єктивною основою реалізації механізму забезпечення внутрішньої безпеки України.

Механізм внутрішньої безпеки України – це спосіб забезпечення безпеки людини, суспільства, держави. Сутністю механізму є комплекс взаємоузгоджених дій, спрямованих на досягнення бажаного рівня безпеки людини, суспільства і держави. Його основою є відповідність потребам забезпечення безпеки людини, суспільства і держави, він адекватний досягнутому рівню розвитку суспільства, визначений характером і спрямованістю взаємоузгодженої діяльності суб'єктів безпеки. Дію механізму треба розглядати у двох площинах – внутрішній і зовнішній. Необхідною умовою ефективності такого механізму є взаємопов'язана дія всього спектру суб'єктно-об'єктних чинників у напрямках: а) інституціональної взаємодії (державних органів, громадських об'єднань і громадян); б) сфер впливу (економічна, політична, правова, інформаційна, соціально-психологічна, культурологічна, демографічна тощо) за наявності необхідних засобів досягнення поставленої мети.

З огляду на це інститут Президента тісно взаємодіє з органами державної служби. Державна служба – це механізм, на який безпосередньо покладені повноваження реалізації функцій щодо захисту національної безпеки. Зараз існує необхідність якнайшвидшого проведення адміністративно-територіальної реформи, що передбачає, крім іншого, уточнення функцій і завдань державних органів, форм координації і взаємодії, критеріїв роботи державної служби, конкретизацію повноважень різних категорій державних службовців. А це дасть змогу більш чітко регулювати суспільні відносини, підвищити дієвість управління через державних службовців [3].

Наступним суттєвим аспектом діяльності державних органів є узгодження функціональних обов'язків, бо при неузгодженості останніх їхня діяльність матиме істотні розбіжності, що не сприятиме досягненню поставленої мети. Почуття захищеності призводить до ототожнення безпеки із життєдіяльністю, тому ідея безпеки стає центром усього суспільного і державного буття, як державних органів, так і інституту Президента [4].

З огляду на це потрібно наголосити, що в реалізації суб'єктивної сторони механізму внутрішньої безпеки українського суспільства особливу роль відіграє розвиток соціальної відповідальності як державних і господарюючих суб'єктів так і особистості людини. В цьому аспекті соціальна відповідальність, як інтегрована якість, визначається адекватним ступенем дотримання моральних принципів, культурних та правових норм діяльності та поведінки. Відповідальність, як риса особистості, формується у ході спільної діяльності людей, як результат інтеріоризації соціально значущих цінностей, норм культури і права. З іншого боку вона є особливою формою контролю та управління діяльністю суб'єкта з боку суспільства та інституту Президента, зокрема. В зв'язку з цим актуальним є формування соціальної відповідальності майбутніх фахівців і, зокрема управлінців в період професійної підготовки. Вбачаючи це актуальним постало питання змін в існуючій системі освіти. В ній необхідно змінити соціальний статус: від статусу інституту підготовки професійних кадрів та соціалізації до статусу генератора цінностей та орієнтації фахівців у діяльності. Це визначає нові вимоги до характеру та цілей освітнього процесу. Метою є – випереджальний розвиток "інноваційної особистості" з

високим рівнем соціальної відповідальності. Прогресивні можливості держави, перш ніж актуалізуватись у конкретних соціальних структурах, підприємствах, установах повинні бути спроектовані в рамках системи освіти. Такий напрямок освіти сприятиме розвитку особистості, а через неї суспільства, що і надасть більшої ефективності в діяльності системного механізму забезпечення внутрішньої безпеки України [5; 6].

Разом з тим слід зазначити, що ні Конституція України, ні закон "Про Раду національної безпеки і оборони України" не передбачають можливості контролю за діяльністю Президента з боку вищого законодавчого органу стосовно питань забезпечення безпеки держави, а отже людини і суспільства. Президент, керуючись Конституцією та законами України, міжнародними договорами України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, розробляє з Радою національної безпеки і оборони України стратегію безпечного існування людини, суспільства, держави. Але існуюча процедура не передбачає навіть обговорення у Верховній Раді щорічного послання Президента України про стан у державі й основні напрямки внутрішньої та зовнішньої політики. Це свідчить про недоліки у системі стримувань і противаг між гілками влади.

Виходячи з вище зазначеного виділимо основні функції системного забезпечення внутрішньої безпеки України, які необхідні для ефективної діяльності суб'єктів безпеки та інституту Президента. Це: 1) Визначення пріоритетних напрямків забезпечення внутрішньої безпеки суспільства, їх періодичне уточнення з пріоритетом запобіжної діяльності загарозам. 2) Розробка і правове закріплення державної та громадської підсистем забезпечення внутрішньої безпеки суспільства. 3) Підготовка сил та засобів суб'єктів до їх застосування згідно з призначенням. 4) Проведення прогностно-аналітичної роботи з визначенням загароз у всіх сферах життєдіяльності та їх можливих наслідків впливу. В основі законотворчої політики постають економічні, політичні, соціальні, культурологічні та інші чинники, а також враховуються закономірності виникнення зовнішніх і внутрішніх загароз. 5) Здійснення запобіжних заходів щодо стабілізації внутрішньої безпеки суспільства. 6). Координація діяльності суб'єктів безпеки, яка регулюється правовими актами. 7). Внесення науково

обґрунтованих пропозицій щодо прийняття правильних управлінських рішень у сфері захисту інтересів людини, суспільства, держави. 8). Визначення результативності дій стосовно забезпечення внутрішньої безпеки та оцінка витрат на них. Розробка ефективного механізму громадського контролю за діяльністю суб'єктів безпеки і, зокрема, правоохоронних органів. 9). Співробітництво з міжнародними організаціями (державними і громадськими), якщо це не суперечить національному законодавству. На основі загальновизнаних норм та принципів міжнародного права узгоджується оперативний порядок співпраці з міжнародними структурами.

Дані функції визначають мету захисту життєво важливих інтересів людини, суспільства, держави, завдання, які необхідно здійснити для реалізації системного забезпечення внутрішньої безпеки України та основні напрямки їх теоретичного і практичного призначення.

Усе вище сказане підкреслює ключову роль інституту Президента в реалізації суб'єктно-об'єктного механізму системи забезпечення внутрішньої безпеки України, а також напрямки його вдосконалення.

Література: 1. Конституція України 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.; 2. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19 червня 2003 р. № 964-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.; 3. Про державну службу : Закон України від 16 грудня 1993 р. № 3723-XII (із змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490. ; 4. Нікітін Ю. В. Конституційні засади соціально-правовий вимір / Ю. В. Нікітін // Соціальна безпека: пошук нової парадигми : зб. наук. статей. – К. : Нац. акад. упр., 2004. – С. 142–148. – (Серія "Соціальна безпека: пошук нової парадигми"; вип. 2).; 5. Нікітіна І. В., Нікітін Ю. В. Взаємодія ринку освіти і ринку праці як стратегічна складова науково-технологічної сфери національної безпеки України: гендерний аспект / І. В. Нікітіна, Ю. В. Нікітін // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 9 (99). – С. 180–189.; 6. Нікітіна І. В. Суб'єктне самовизначення молодого людини в період повноліття : [монографія] / І. В. Нікітіна. – К. : КНТ, 2008. – 192 с.